

Kyky puhua erottaa ihmisen muista eläinlajeista. Niiden viestintä ei vedä vertoja ihmisten kielille merkityksellisyydessä, sanojen määrässä, rakenteen eriytyneisyydessä tai tilanteisen kielenkäytön joustavuudessa. Filosofin [Bertrand Russellin](#) (1872–1970) sanoin:

- A dog cannot relate his autobiography; however eloquently he may bark, he cannot tell you that his parents were honest though poor.

Vaikka bordercollie [Chaser](#) vuonna 2013 pystyi yhdistämään tuhat pehmolelua nimiinsä ja noutamaan pyydetyt lelut kasasta, Russellin testistä Chaserkään ei selviä. Kieli on maailmankuvamme ja sosiaalisen elämämme perusta. Kielen **vuorovaikutukseen** kietoutuneet perustehtävät ovatkin:

- **edustuma** eli **representaatio**: maailman hahmotus sanoilla ja niiden suhteilla, jotka muodostavat **arkitietomme**;
- **viestintä**: yhteydenpito ja vaikuttaminen, itsensä ilmaiseminen, informaation jakaminen.

Ilman vuorovaikutusta ja viestintää lapsi ei voisi luoda edustumia maailmasta, koska lähiympäristön kielelliset ja emotionaaliset syötteet ovat hänen ainoa pääsyinsä niihin. Toisaalta: ilman omia edustumiaan ihmisillä ei olisi millä viestiä jälkikasvulleen. Edustumiin ja viestintään perustuen kielellä on muitakin tehtäviä. Yhteiskunnan sosiaalinen järjestys ja ryhmäytyminen toteutuvat kielellisesti. Kielellä ilmaistaan tunteita ja se mahdollistaa ihmisten yhteistyön. Esteettiset ja kulttuuriarvot ovat integroituneet kieleen.

Yksittäinen **lausuma** eli puheenvuorojen vaihtumisen tai taukojen välinen puheen pätkä on hämmästyttävä saavutus. 40 lihasta liikuttaa **puhe-elimiä** eli keuhkoja, kurkunpäättä, nielua, suuta, kieltä ja huulia. Puhuja tuottaa 15 äännettä sekunnissa, jokaisen äänteen tuottamiseen osallistuu 15 lihasta. Sekunnin mittaiseen lausumaan tarvitaan siis 200 lihasliikettä. Ääntöväylän ja puhe-elinten liikkuva [magneettikuvaus](#) näyttää tämän hätkähdyttävän toiminnan sivusta läpileikkauksena.

Kun ihmiskieltä verrataan muiden eläinlajien viestintään, puhutaan biologisesta **kielikyvystä**. Tämä ja **kielilyhteisö** mahdollistavat luonnollisten puhekielten olemassaolon ja sen, että lapsi voi **ensikielekseen** omaksua ympäristön kielen tai kielet. Kieliä on nyt 7 000, mutta lukemattomat ovat kadonneet jälkiä jättämättä.

Luonnolliset normit

Luonnollisuuteen on kolme näkökulmaa. (i) Puhutut kielet ovat hiljalleen ilman suunnittelua muovautuneet ilmaisemaan eri ympäristöissä tärkeiksi koettuja ilmiöitä. Kieliähän on kirjoitettu vasta 5 000 vuotta, mutta Homo sapiensin ikä on jopa 300 000 vuotta. (ii) Normaali ihmislapsi omaksuu ensikielensä luontaisesti,